

Eurydice nedir

Eurydice Ağı Avrupa eğitim sistemleri ve politikalarıyla ilgili bilgi sağlar.

AB'nin Yaşamboyu Öğrenme programına katılan

36 ülkedeki 40 ulusal birimden oluşur ve

Brüksel'deki yayın ve verilerden sorumlu

AB Eğitim, Görsel-İşitsel ve Kültür İdari Ajansı tarafından koordine edilir.

Eurydice Highlights

Avrupa'da Öğretmenler ve Okul Liderlerine İlişkin Temel Veriler

Avrupa'da Öğretmenler ve Okul Liderlerine İlişkin Temel Veriler 32 ülkede (AB üyesi ülkeler, Hırvatistan, İzlanda, Lihtenştayn, Norveç ve Türkiye) öğretmenlik mesleğinin durumunu ortaya koyan Eurydice temel veriler serisinin yeni yayınıdır. Rapor Avrupa'da öğretmenlerin ve okul yöneticilerinin profesyonel gelişimini kapsamlı bir şekilde sunarak güçlü ve zayıf yönlerini ortaya koyar. Böylece, Avrupa Komisyonu'nun Eğitim ve Öğretim Stratejik Çerçevesinin ('ET 2020') temel hedeflerinden olan eğitimin kalitesini artırmak ve güçlendirmeye hizmet eder.

Daha ayrıntılı olarak, rapor okul öncesi, ilköğretim ve ortaöğretimdeki öğretmenlere bilgi sağlar. Öğretmenlerin kariyerlerini başlangıç eğitimlerinden mesleğe başlayana kadarki aşamadan profesyonel gelişimden emekliliğe kadar olan aşamaları inceler. Okul liderliği ise okul müdürü olma koşulları, paylaşılmış liderlik çeşitleri ve liderlik rolünden beklenen temel faaliyetleri açısından ele alınır. Rapor ayrıca öğretmenlerin yaş, cinsiyet, çalışma saatleri, maaşları ve öğretmen-öğrenci oranı gibi günlük yaşamlarına dair bilgiler yer alır.

Çalışmanın tamamına

Key Data on Teachers and School Leaders in Europe
Eurydice websitenden erişilebilir

http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/key_data_en.php

Raporun yazılı kopyaları

istek üzerine:
eacea-eurydice@ec.europa.eu

İletişim

Wim Vansteenkiste,
Communication and Publications:
+32 2 299 50 58

Avrupa'da Öğretmenler ve Okul Liderlerine İlişkin Temel Veriler Eurydice Ağı ve Eurostat'tan sağlanan birincil verilerden ve TALIS 2008, PISA 2009 ve TIMSS 2011 gibi uluslararası araştırmalardan edinilen 62 göstergeye dayalı nitel bilgi ve istatistik veriyi bir araya getirir.

Bu özet raporun bazı temel bulgularına göz atmaktadır.

Başlangıç öğretmen eğitimi genelde 4 yıllık lisans derecesi gerektirir

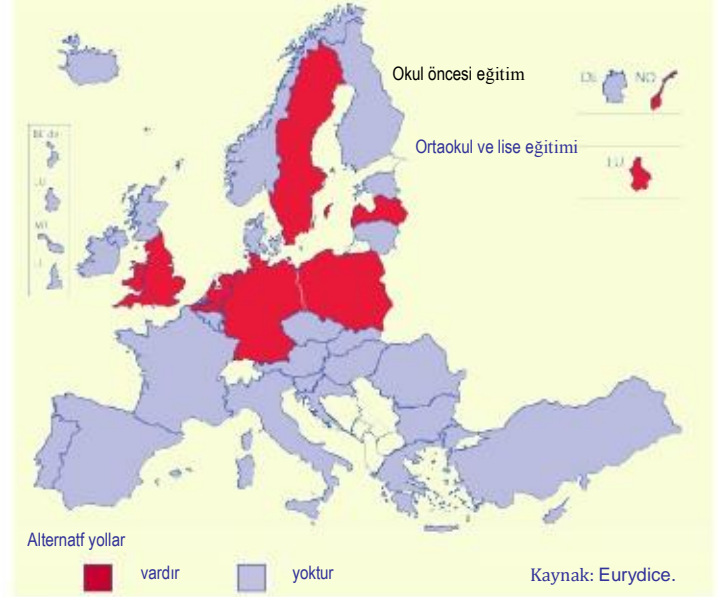
Avrupa'da öğretmen olmak için 4 ya da 5 yıllık bir eğitim gereklidir. İlk ve ortaöğretim öğretmenliği için gerekli şart lisans derecesidir.

Bu koşul, okul öncesi öğretmenliği için de geçerlidir, yalnızca Çek Cumhuriyeti, Almanya, Malta, Avusturya ve Slovakya'da öğrenim gören öğrenciler için istisnadır, bu ülkelerde lise ya da lise-sonrası seviyesinde eğitim almış olmak yeterlidir.

Ülkelerin çoğunda Lise seviyesinde öğretmenlik yapmak isteyen öğrenciler yüksek lisans derecesi sahibi olmalıdırlar.

Kariyer değişikliği yapmak isteyenler için istihdama dayalı kısa programlar gibi öğretmen olmanın alternatif yolları Avrupa ülkelerinde çok yaygın değildir.

Öğretmenlik için alternatif yollar. Okul öncesi, ilköğretim ve genel (ortaokul ve lise) ortaöğretim, 2011/12

Çok az ülkede başlangıç öğretmen eğitimi için belli kriterler vardır

Avrupa çapında, başlangıç öğretmen eğitimi almak için belli seçim kriterleri ya da öğretmen eğitimi sınavlarından ziyade yükseköğretime girişteki genel kriterler izlenmektedir. Avrupa ülkelerinin sadece üçte birinde yürürlükte olan belli seçim yöntemleri vardır, bunlar arasında yetenek testleri ya da adayın öğretmen olmak için motivasyonunu tespit etmek için görüşmeler yer almaktadır.

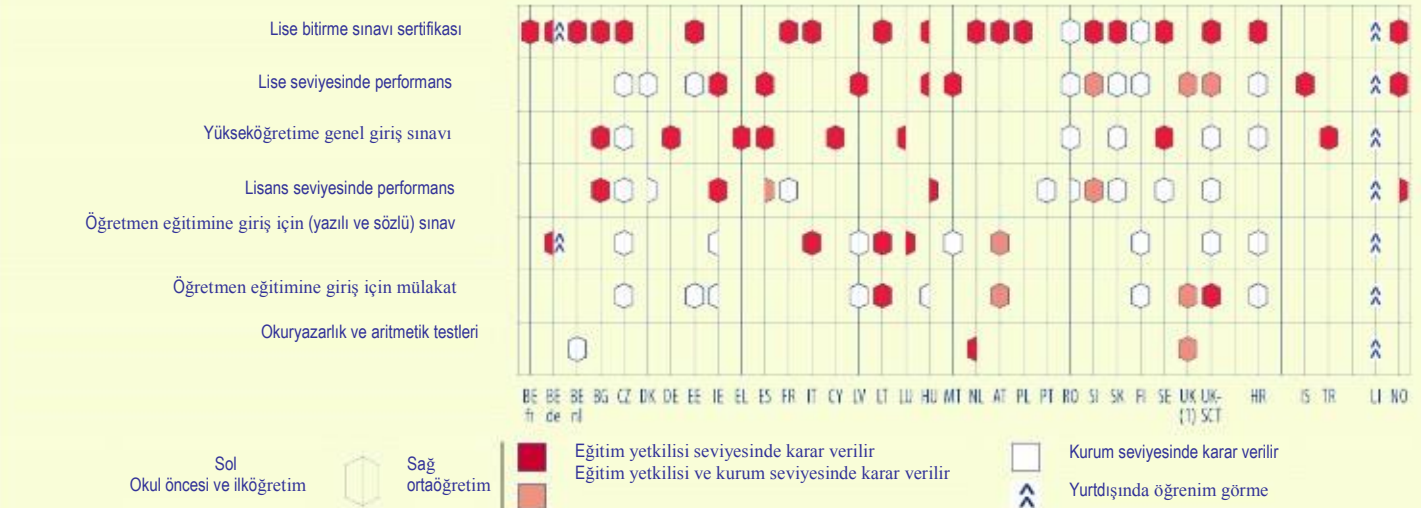
Bir çok ülkede eğitim yetkilisi seviyesinde eğitime kabul koşulları belirlenir.

Diğer ülkelerde ise kurumlar merkezi asgari koşullara ek kayıt kriterleri koyabilirler.

Sadece Danimarka, Portekiz, Romanya, Slovakya ve Finlandiya'da bu tür seçimler kurumsal seviyede yapılır. Finlandiya'da, örneğin, sınıf öğretmenliği giriş sınavı yazılı bir sınav ve yetenek testini içerir.

Öğrenci kabulüne ilişkin üniversiteler arası işbirliği Öğretmen eğitimi programına giriş koşullarının tutarlı olduğundan emin olmak için son yıllarda oldukça artmıştır.

Başlangıç öğretmen eğitimine seçim yöntem / kriterleri Okul öncesi, ilk ve ortaöğretim, 2011/12

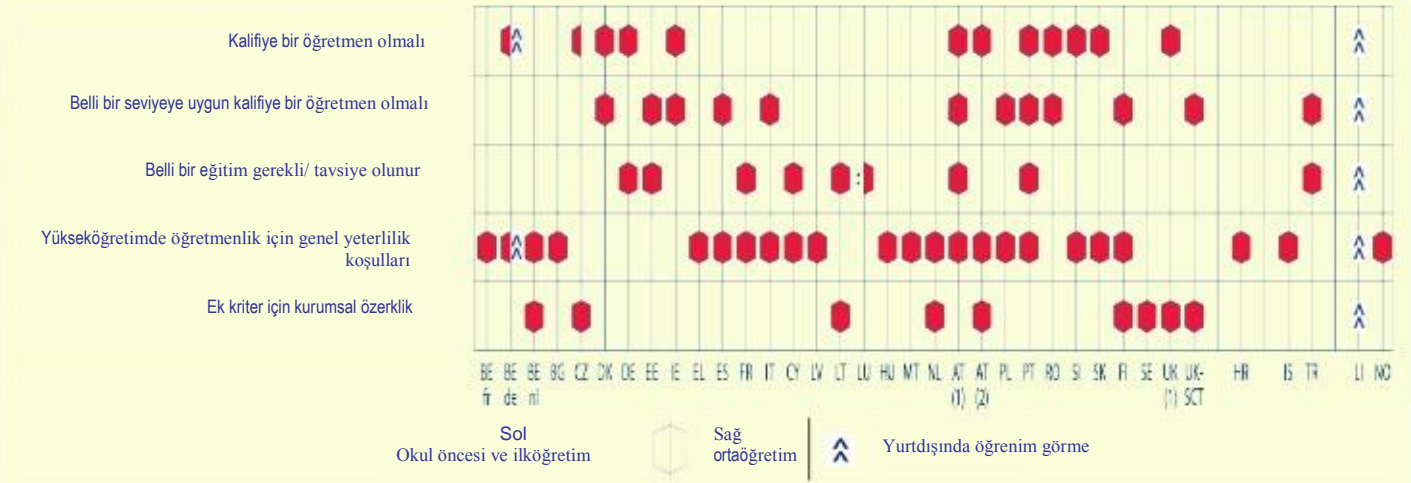

Eğitmenlerin nitelikleri diğer akademik personelden farklı değildir

Eğitmenlerin Avrupa'da çeşitli profilleri olsa da, eğitmen olmak için gerekli şartlar yükseköğretimdeki diğer akademik personel için öngörülenlerden farklı değildir. Avrupa ülkelerinin sadece yarısında, eğitmenlerin

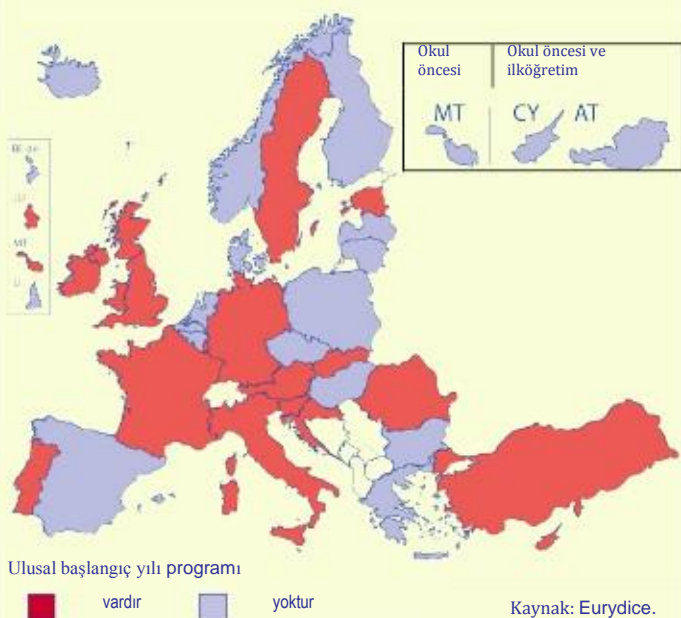
Öğretmenlik niteliklerine sahip olması gerekir. Ancak, bu koşul bazı durumlarda eğitmenlerin öğrencilerini hangi eğitim seviyesine hazırladığına göre değişir.

Öğrencilerini okul öncesi, ilk ve ortaöğretim öğretmenliğine hazırlayan eğitmenlerin nitelik koşulları, 2011/12

Kaynak: Eurydice.

Okul öncesi, ilk ve ortaöğretimde yeni işe başlayan öğretmenler için ulusal başlangıç yılı programları, 2011/12

Avrupa'nın yarısında yeni öğretmenler için halen başlangıç yılı programları yoktur

Yeni işe başlayan öğretmenler meslek hayatlarının ilk yıllarında zorluklarla karşılaşır ve bu durumda da desteğe ihtiyaç duyarlar. Yapılandırılmış başlangıç programları yeni öğretmenlere ek eğitim ve bireyselleştirilmiş yardım ve tavsiye sunar; bunlar 17 ülkede veya bölgede zorunludur (Almanya, Estonya, İrlanda, Fransa, İtalya, Kıbrıs, Lüksemburg, Malta, Avusturya, Portekiz, Romanya, Slovenya, Slovakya, İsveç, Birleşik Krallık, Hırvatistan ve Türkiye). Kurumlarda farklılık gösterse de bu programların bazıları bireyselleştirilmiş destek, bazıları da ek eğitim sağlasa da hepsinin amacı yeni öğretmenlerin mesleğe uyumunu sağlayarak, mesleği erken bırakmalarını önlemektir.

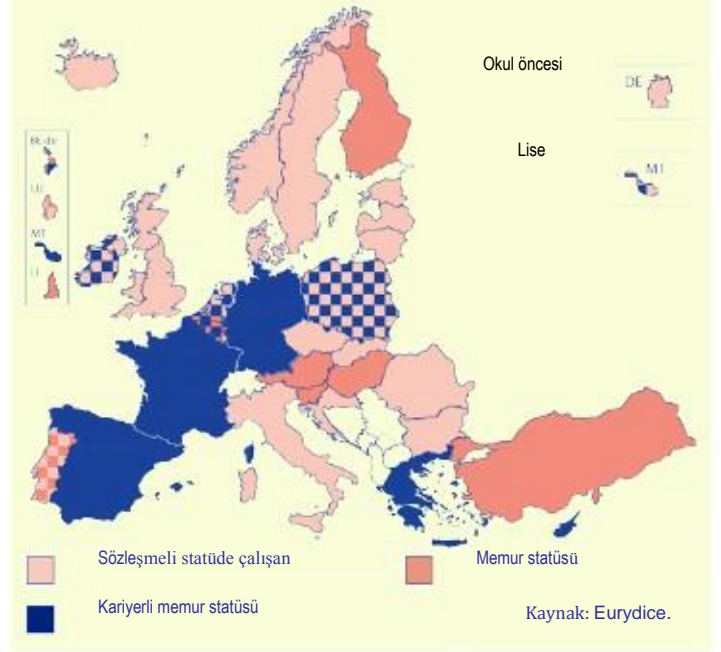

Öğretmenler memur olarak değil sözleşmeli olarak işe alınıyorlar

Avrupa'daki öğretmenlerin çoğu bugünlerde sözleşmeli olarak işe alınıyorlar. Çoğu ülkenin öğretmenlerine memur statüsü vermesine rağmen, çok azı ek istihdam olanağı olarak bir ömür sürecek kariyerli memur statüsünü sağlamaktadır. Bu olanak tek istihdam yolu olarak sadece İspanya, Yunanistan, Fransız, Kıbrıs, Malta ve Almanya'da mevcuttur. Ortalamada katılımcı Avrupa ülkelerindeki öğretmenlerin çoğunun belli bir yıldan sonra kalıcı sözleşmesi olmasına rağmen, bazı ülkelerde iş sözleşmeleri sabit dönemli kalmaktadır. Hatta bazı durumlarda, çok deneyimli öğretmenler bile sabit dönemli sözleşmeyle çalışırlar.

Ayrıca, öğretmenler daha çok doğrudan işverenler tarafından açık istihdam yoluyla işe alınıyorlar, bu da okulların ya da yerel eğitim yetkililerinin işe alımı demektir. Çok az ülke işe alım yöntemi olarak rekabetçi sınavlar yapmaktadır.

Okul öncesi, ilk ve ortaöğretimdeki öğretmenler için mevcut istihdam statü çeşitleri, 2011/12

Eğitim seviyesi yükseldikçe, kadın öğretmen sayısı azalmaktadır

AB'de öğretmenler aktif nüfusun yaklaşık %2.1'ini oluşturmaktadır, bu da yaklaşık 5 milyon öğretmen anlamına gelmektedir. Meslekteki cinsiyet dengesizliği göze çarpıcıdır, başlangıç eğitim seviyelerinde kadınlar çoğunluktadır. Aslında tüm Avrupa ülkelerinde, ilköğretim öğretmenleri genelde kadındır. Oranlar

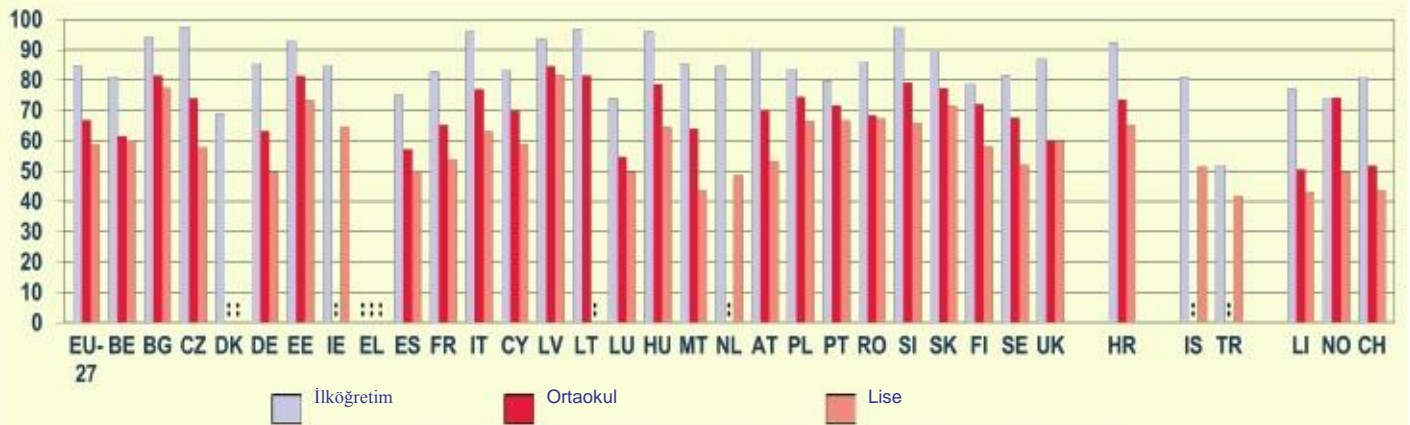
Türkiye'de %52 ile Danimarka'da %68 ve Çek Cumhuriyeti, İtalya, Litvanya, Macaristan ve Slovenya'da %95 arasında değişmektedir.

Lise seviyesinde, kadın temsili oldukça azalmaktadır. Özellikle de Çek Cumhuriyeti, Almanya, Avusturya, Finlandiya, İsveç ve Norveç'te kadın temsiliinde büyük bir düşüş vardır.

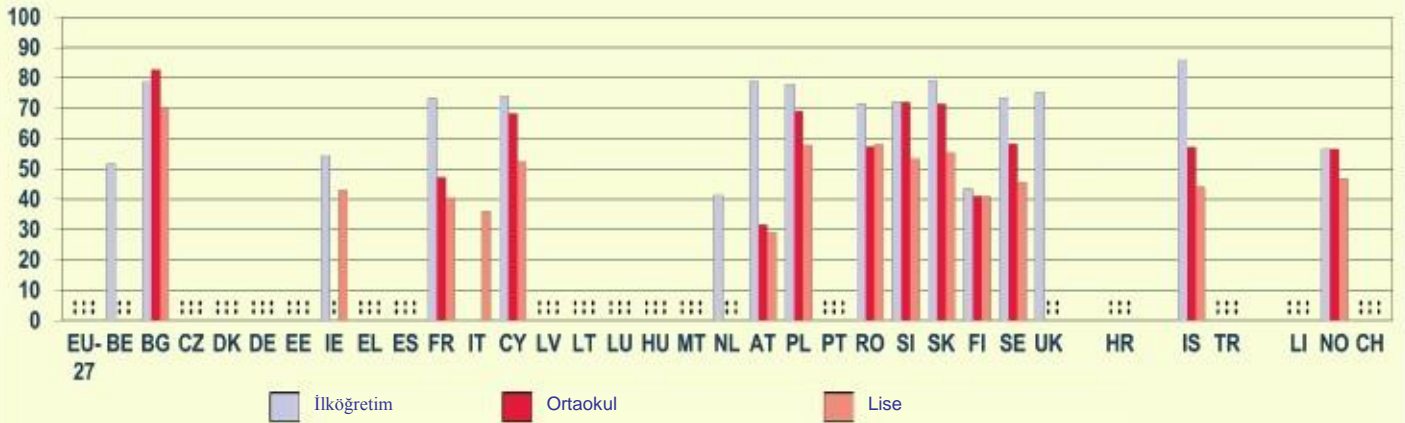
En yüksek düşüş Malta'da görülmektedir, ilköğretimde %85.2'den lisede %43'e düşmektedir.

Benzer bir şekilde, ortaöğretimdeki idari pozisyonlar ve okul yöneticiliğinde de genelde erkeklerin temsili yüksektir.

Kamu ve özel sektörde, ilk ve ortaöğretimde KADIN ÖĞRETMENLERİN temsili, 2010

Kamu ve özel sektörde ilk ve ortaöğretimde KADIN OKUL YÖNETİCİLERİNİN oranı, 2010

Kaynak: Eurostat.

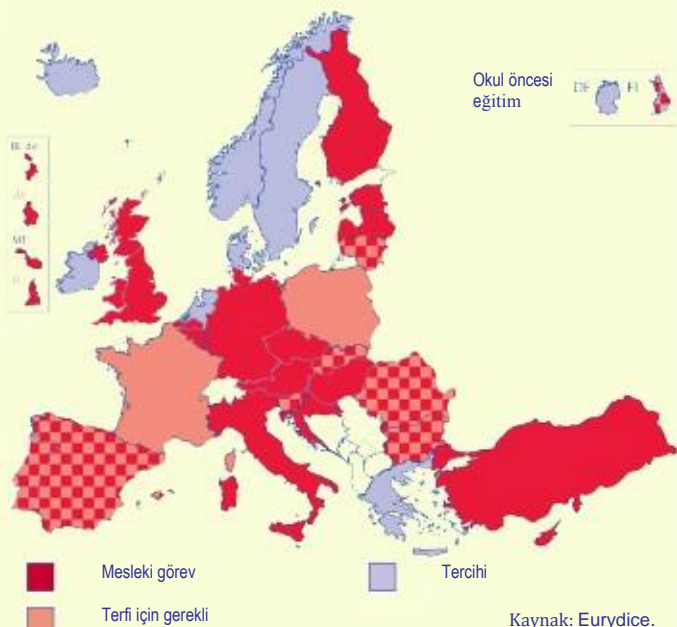
Öğretmenlerin uzlaşılabilir çalışma saatleri diğer meslekçilere benzerdir

Avrupa'da tüm eğitim seviyelerinde öğretmenler sözleşmeye göre en az haftada 35-40 saat çalışmakla yükümlüdür. Ancak, asgari çalışma saatleri Avrupa ülkelerinde değişiklik göstermektedir, Bulgaristan ve Hırvatistan'da ilköğretimde haftada 12 saat iken, İzlanda'da okul öncesinde haftada 36 saate kadar çıkmaktadır. Çoğu ülkede öğretmenlerin okulda bulunması gereken süreyle ilgili belirli çalışma saati süresi varken, çok az ülke sadece ders verme saatlerini belirlemiştir

(Belçika'nın Fransızca ve Almanca konuşan Toplulukları ve Lihtenştayn).

Öğretmenlerin çalışma saatleri, sınıfta geçirilecek saat sayısı, toplantılar vb. için okulda geçirilecek zaman ve hazırlık ile değerlendirmeye geçirilen belli zamanı kapsar.

Okul öncesi, ilk ve ortaöğretimdeki öğretmenlerin sürekli mesleki gelişimlerinin statüsü, 2011/12

Kaynak: Eurydice.

Okullar genelde öğretmen personeli için mesleki gelişim planı yapmak durumundadır

Ülkelerin çoğu öğretmenler için sürekli mesleki gelişimi (SMG) bir görev olarak kabul eder. Ayrıca, bazı ülkelerde SMG katılımı kariyerde ilerleme ve maaş artışı için önemli bir bileşendir.

Bu durum Bulgaristan, İspanya, Litvanya, Portekiz, Romanya, Slovenya ve Slovakya'da söz konusudur. Çoğu Avrupa ülkesinde, okulların tüm okul personeli için SMG gelişim planı olması gereklidir. Ayrıca, üçte birinden azında öğretmenler bireysel olarak planlarını yapmak durumundadır.

Öğretmenlerin asgari maaşı, genelde bir ülkenin kişi başına düşen GSMH'dan düşüktür

Ülkelerin çoğunda ilköğretim ve ortaokul için öğretmenlerin asgari brüt maaşı bir ülkenin kişi başına düşen GSMH'dan düşüktür. Lise seviyesinde ise, öğretmenlerin maaşları düşüktür, ancak kişi başına düşen GSMH'nın %90'ını temsil eder. Genel bir eğilim olarak, ilköğretimde düşük asgari maaş veren ülkelerde lise eğitimindeki öğretmen maaşı da düşüktür.

Maaşa eklenen ödenekler öğretmen maaşında belirgin bir artışa neden olabilir. Avrupa ülkelerinde en sık uygulanan ödenekler okulda idari görevlerde yer almak ya da fazla mesai gibi yükümlülükler içindir.

İncelenen ülkelerin sadece yarısında, öğretmenlerin iyi performansları ya da öğrenci başarı çıktıları göz önünde bulundurularak ödenekler verilir.

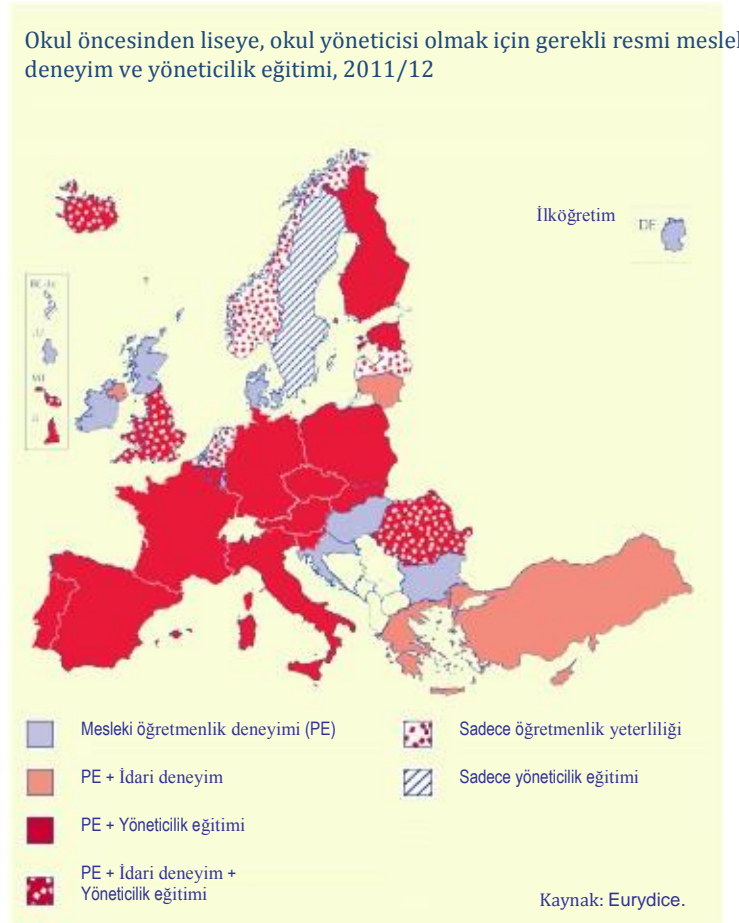
Avrupa'da deneyimli öğretmenlerin en yüksek brüt maaşı mesleğe yeni başlayan öğretmenlerinkinden iki kat fazladır. Ancak, bazı ülkelerde en yüksek maaşı almak için 30 yıl çalışmış olmak gereklidir.

may take teachers up to 30 years to earn the

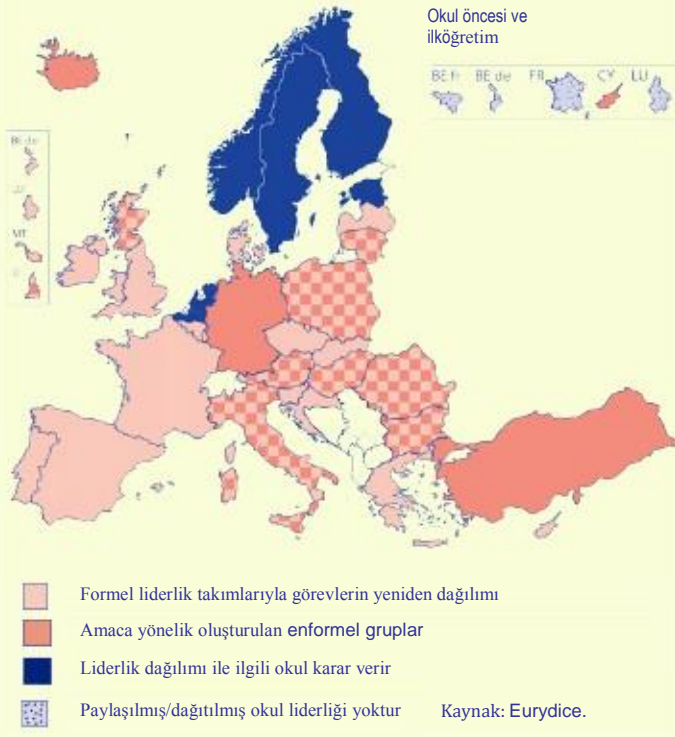
Okul yöneticisi olmak için çoğu ülkede belli bir ek eğitim gereklidir

Bir öğretmenin okul yöneticisi olmasının temel koşulu beş yıllık öğretmenlik tecrübesidir. Ancak çoğu ülkede bir ya da iki ek koşul söz konusudur: okul yöneticisi adaylarının ya idari deneyimi olması ya da yöneticilikle ilgili özel bir eğitim almış olması gereklidir. Eğitim programları bu koşulun işe alımda etkili olmadığı ülkeler de dahil hemen hemen her yerde vardır. Ayrıca, okul yöneticileri kariyerleri boyunca SMG faaliyetlerine katılma mesleki görevini yerine getirmelidir.

Okul öncesinden liseye, okul yöneticisi olmak için gerekli resmi mesleki deneyim ve yöneticilik eğitimi, 2011/12

Okul öncesinden liseye, üst düzey eğitim yetkililerince desteklenen paylaşılmış/dağıtılmış okul liderliği biçimleri , 2011/12

Okul liderliği genelde formel liderlik takımlarınca paylaşılır

Çoğu ülkede, okul liderliği formel liderlik takımlarınca paylaşılır. Çoğu durumda bu kişiler okul yöneticisinin işlerine yardımcı olan bir ya da birden fazla okul yöneticisi yardımcısı ve bazen de idari asistan ya da muhasebecidir. Yönetici yardımcısının atanması genelde okulun büyüklüğü ve organizasyonun karmaşıklığına bağlıdır.

Okul liderliği için yenilikçi yaklaşımlar, örneğin liderliğin öğretmenlerle paylaşımı ya da enformel liderlik gruplarının oluşturulması, çok fazla rastlanan bir durum değildir.

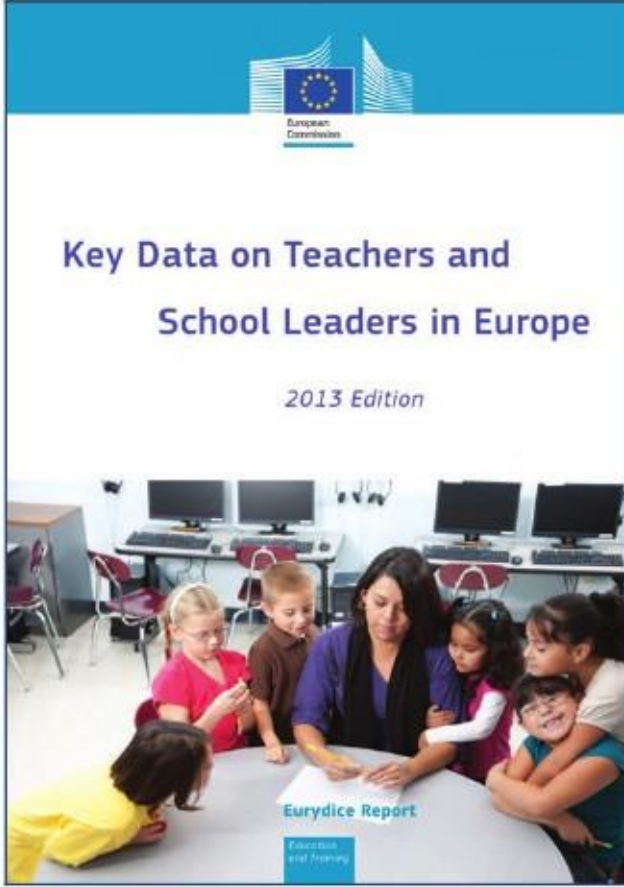
Not

Paylaşılmış/dağıtılmış okul liderliği liderliğe yönelik bir takım yaklaşımdır, yetkili liderlik bir kişide toplanmaz, okulda ve ötesinde farklı kişilere dağıtılabilir. Okul liderliği okul yöneticisi, yardımcısı, asistan okul yöneticisi, okul idari kurulları ve liderlik görevlerinde yer alan okuldaki personel gibi farklı rollerdeki ve fonksiyondaki kişileri kapsar.

Okul liderliğine ilişkin yenilikçi yaklaşımlar Avrupa'da halen nadiren görülür

Çalışmanın tamamı

http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/key_data_en.php/151EN.pdf

Raporun yazılı basımı

istek üzerine mevcuttur

eacea-eurydice@ec.europa.eu

*
*   *

İlgili Eurydice raporları:

- Avrupa'da Eğitime İlişkin Temel Veriler – 2012 baskısı
http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/key_data_series/134EN.pdf
- Avrupa'daki Okullarda Dil Öğretimine İlişkin Temel Veriler 2012
http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/key_data_series/143EN.pdf
- Avrupa'da Öğretmen ve Okul Yöneticilerinin Maaş ve Ödenekleri, 2011/12
http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/facts_and_figures/salaries.pdf
- Avrupa'da tam zamanlı zorunlu eğitimde yıllık önerilen eğitim süresi
http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/facts_and_figures/taught_time_EN.pdf